

GIDS DEFENCE · 8 MIN LEESTIJD

Dual use: wanneer civiele technologie veiligheidskritisch wordt

Dual-useregulering voor industriële ondernemingen: classificatie, vergunningplichten, voorbeelden uit het hogetemperatuurdomein en compliance-eisen.

Wat betekent dual use?

Dual-usegoederen zijn producten, software en technologieën die zowel voor civiele als voor militaire doeleinden kunnen worden gebruikt. De EU-dual-useverordening (EU) 2021/821 regelt de uitvoer van deze goederen uit de Europese Unie. Voor ondernemingen die hogetemperatuurmaterialen, keramiek of speciale bekledingen produceren, kan dit onmiddellijke relevantie hebben — ook wanneer het eigen product oorspronkelijk civiel is ontwikkeld.

- De dual-useclassificatie is gebaseerd op de technische eigenschappen van het goed — niet op de bedoeling van de fabrikant
- Bijlage I van de verordening bevat de EU-breed bindende goederenlijst met technische drempelwaarden
- De nationale uitvoerlijst (AWV bijlage AL) kan aanvullende goederen omvatten die niet op de EU-lijst staan
- Ook kennisoverdracht (technical assistance) en software kunnen vergunningplichtig zijn
- De catch-all-clausule (art. 4) kan ook niet-gelijste goederen omvatten wanneer een kritisch gebruiksdoel bekend is

Let op: Afbakening: dual use versus defensiegoederen — Dual-usegoederen zijn niet hetzelfde als defensiegoederen. Defensiegoederen (uitvoerlijst deel I A) zijn speciaal voor militaire doeleinden ontwikkeld en vallen onder strengere vergunningplichten. Dual-usegoederen (deel I B en de EU-lijst) zijn primair civiel, maar potentieel militair bruikbaar. De indeling bepaalt de vergunningsprocedure en de bevoegde instantie.

Relevante goederenlijstnummers voor het hogetemperatuurdomein

Voor ondernemingen in de vuurvaste bouw en de hogetemperatuurtechnologie zijn vooral de categorieën 1 (materialen en chemicaliën) en 2 (materiaalbewerking) van de EU-dual-uselijst relevant. De technische drempelwaarden bepalen of een product gelijst en daarmee vergunningplichtig is.

- 1C007: keramische basisstoffen en composieten — vezelversterkte keramiek met een gebruikstemperatuur > 1.600 °C en een dichtheid < 2,0 g/cm³
- 1A002 / 1C010: composietstructuren en laminaten (1A002) en vezelmaterialen, prepregs en preforms

(1C010) — bepaalde koolstofvezel- en siliciumcarbidevezelproducten

- 1C001: materialen voor de absorptie van elektromagnetische golven (bijv. radarabsorbers voor stealthtechnologie) en intrinsiek geleidende polymeren
- 2B001: gereedschapswerktuigen — CNC-gestuurde bewerking van keramiek en composieten met bepaalde nauwkeurigheden
- 1C107: grafiet en keramische composieten — raketechnisch relevante kwaliteiten met gedefinieerde sterktewaarden

Let op: Technische drempelwaarden toetsen — De lijsting hangt af van exacte technische parameters — temperatuurbestendigheid, dichtheid, sterkte, zuiverheidsgraad. Toets uw productdatabladen aan de drempelwaarden in bijlage I. Bij twijfel kunt u bij het BAFA een inlichting over de goederenlijst (Auskunft zur Güterliste, AzG) aanvragen — deze is juridisch bindend en kosteloos.

Vergunningsprocedure en bevoegdheden

Wanneer een goed als dual use is geclassificeerd, heeft de exporteur een uitvoervergunning nodig. In Duitsland is het Bundesamt für Wirtschaft und Ausfuhrkontrolle (BAFA) de bevoegde vergunningverlenende instantie. De procedure onderscheidt individuele vergunningen, globale vergunningen en algemene vergunningen (AGG), die per bestemmingsland en goederengroep worden verleend.

- Individuele vergunning: voor één concrete transactie met een bepaalde ontvanger — behandeltijd ca. 4–8 weken
- Globale vergunning: voor terugkerende transacties met gedefinieerde ontvangers en goederen — geldig voor 2 jaar
- Algemene vergunning (AGG): voor bepaalde combinaties van goed en bestemmingsland — geen afzonderlijke aanvraag nodig, wel registratieplicht
- Eindgebruikersverklaring (EUC): de eindgebruiker in het bestemmingsland moet het uiteindelijke gebruiksdoel en de eindbestemming bevestigen
- Nulbeschikking: wanneer is vastgesteld dat het goed niet gelijst is — juridisch waterdichte documentatie

Een Internal Compliance Programme (ICP) opzetten

Een Internal Compliance Programme (ICP) vormt de organisatorische basis voor de naleving van de exportcontrolevoorschriften. Het BAFA adviseert alle exporterende ondernemingen een ICP op te zetten — voor ondernemingen met dual-userelevante producten is het de facto verplicht. Een goed gestructureerd ICP beschermt de onderneming tegen overtredingen en de gevolgen daarvan: bestuurlijke geldboetes tot 500.000 euro per overtreding, gevangenisstraffen en het verlies van de mogelijkheid om vergunningen te verkrijgen.

- Directieverklaring: de bedrijfsleiding moet zich schriftelijk verbinden aan de naleving van de exportcontrole
- Uitvoer verantwoordelijke: een met naam aangewezen persoon met instructiebevoegdheid — niet dezelfde als de exportmanager
- Goederenclassificatie: systematische toetsing van alle producten aan de goederenlijsten — regelmatige actualisering bij productwijzigingen
- Klantcontrole (screening): toetsing van alle zakenpartners aan sanctielijsten (EU, VN, US-OFAC)
- Trainingen: regelmatige scholing van alle betrokken medewerkers — verkoop, inkoop, verzending, techniek
- Documentatie en archivering: alle exportrelevante documenten minimaal 5 jaar bewaren

Let op: Het BAFA-handboek als leidraad — Het BAFA stelt een kosteloos handboek voor het opzetten van een ICP ter beschikking. Het bevat modelsjablonen, checklists en procesbeschrijvingen die middelgrote ondernemingen direct kunnen toepassen. Download via bafa.de — zoekterm 'Internal Compliance Programme'.

Veelgestelde vragen

Zijn gewone vuurvaste materialen (chamotte, korund) dual-usegoederen?

Conventionele vuurvaste materialen zoals chamotte, normaalkorund, magnesiumoxidestenen of standaardgietmassa's staan in de regel niet op de lijst en zijn dus niet vergunningplichtig. Kritisch wordt het bij hoogwaardige keramiek, vezelcomposieten, bepaalde grafietkwaliteiten en ultrahittebestendige materialen die de technische drempelwaarden van de goederenlijst overschrijden.

Wat gebeurt er bij een overtreding van de exportcontrole?

Opzettelijke overtredingen van de exportcontrole zijn strafbare feiten; overtredingen door nalatigheid worden doorgaans als bestuursrechtelijke overtreding bestraft. Voor strafbare feiten voorziet het AWG in gevangenisstraffen van drie maanden tot vijf jaar, bij schending van wapenembargo's van één tot tien jaar; in bijzonder ernstige gevallen dreigen straffen tot 15 jaar. Bestuursrechtelijke overtredingen kunnen worden beboet met geldboetes tot 500.000 euro per overtreding. Daarnaast kunnen uitvoervergunningen worden ingetrokken en kan de onderneming worden uitgesloten van overheidsopdrachten.

Moet ook de toeleverancier de exportcontrole toetsen, of alleen de fabrikant van het eindproduct?

Elke exporteur is zelfstandig verantwoordelijk — ook de toeleverancier, wanneer die rechtstreeks naar het buitenland levert. Bij levering aan een Duitse klant (bijvoorbeeld een systeemintegrator) die het eindproduct exporteert, ligt de exportcontroleplicht bij de systeemintegrator. Toch doet ook de toeleverancier er goed aan zijn goederen te classificeren en een ICP te voeren, om zijn zorgvuldigheidsplicht aan te tonen.

Laten we het over uw project hebben

Antwoord binnen 24 uur op werkdagen.

info@sbs-rs.de

+49 89 541 960 200 Online lezen: www.sbs-rs.de/defense-industrie/ratgeber/dual-use-technologien